

SCI-CONF.COM.UA

**INNOVATIVE DEVELOPMENT
OF SCIENCE, TECHNOLOGY
AND EDUCATION**

**PROCEEDINGS OF V INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE
FEBRUARY 15-17, 2024**

**VANCOUVER
2024**

UDC 001.1

The 5th International scientific and practical conference “Innovative development of science, technology and education” (February 15-17, 2024) Perfect Publishing, Vancouver, Canada. 2024. 610 p.

ISBN 978-1-4879-3792-8

The recommended citation for this publication is:

Ivanov I. Analysis of the phaunistic composition of Ukraine // Innovative development of science, technology and education. Proceedings of the 5th International scientific and practical conference. Perfect Publishing. Vancouver, Canada. 2024. Pp. 21-27. URL: <https://sci-conf.com.ua/v-mizhnarodna-naukovo-praktichna-konferentsiya-innovative-development-of-science-technology-and-education-15-17-02-2024-vankuver-kanada-arhiv/>.

Editor

Komarytsky M.L.

Ph.D. in Economics, Associate Professor

Collection of scientific articles published is the scientific and practical publication, which contains scientific articles of students, graduate students, Candidates and Doctors of Sciences, research workers and practitioners from Europe, Ukraine and from neighbouring countries and beyond. The articles contain the study, reflecting the processes and changes in the structure of modern science. The collection of scientific articles is for students, postgraduate students, doctoral candidates, teachers, researchers, practitioners and people interested in the trends of modern science development.

e-mail: vancouver@sci-conf.com.ua

homepage: <https://sci-conf.com.ua/>

©2024 Scientific Publishing Center “Sci-conf.com.ua” ®

©2024 Perfect Publishing ®

©2024 Authors of the articles

ECONOMIC SCIENCES

УДК. 332

СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ РЕГІОНАЛЬНИМ РОЗВИТКОМ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Бражко Олена Вадимівна,
д.н.держ.упр, професор,
Верительник Світлана Мельсиківна,
доктор філософії ПУА, доцент,
Маріупольський державний університет
м. Київ, Україна

Анотація. У статті розглянуто особливості стратегічного управління регіональним розвитком і, зокрема, визначено стратегічне управління як важливий процес, що допомагає впроваджувати значні зміни в соціально-економічному розвитку регіонів України відповідно до сформульованого плану дій. Систематизовано погляди на поняття «стратегічне управління» та зазначено, що для регіонального розвитку це поняття визначає основні дії, спрямовані на збалансування економічних, соціальних та правових процесів. Окреслено основні стратегічні завдання регіонального розвитку, спрямовані на поліпшення соціально-економічного потенціалу регіонів: надається комплексна оцінка стану регіонів нашої країни з точки зору людського та трудового потенціалу, підприємницького сектору, енергетичного та продовольчого секторів, бюджету, і на цій основі визначаються та обґрунтовуються ключові стратегічні дії для забезпечення стабільності та довгострокового стратегічного управління регіональним розвитком.

Ключові слова: соціально-економічний розвиток, стратегія, стратегічний розвиток, стратегічне управління, регіон, регіональний розвиток.

У сучасних умовах рецесії ринкової економіки аналіз та оцінка регіонального розвитку в Україні є важливим завданням. Реструктуризація економіки залежить насамперед від визначення стратегічних планів дій. Стратегічний план дій - це план, який визначає основні перспективні напрями довгострокового управління регіональним розвитком, визначає основні стратегії отримання конкурентних переваг та формування відповідної конкурентоспроможності, а також зосереджує увагу на реорганізації та розвитку найбільш цінних секторів економічного регіонального розвитку та посиленні ділової активності. Тому дослідження стратегічного управління регіональним розвитком є необхідним і важливим питанням сьогодення.

Дослідження природи та важливості стратегічного управління привертають значну увагу вітчизняних і зарубіжних учених. Науковці довели необхідність розробки ефективних стратегій управління, зазначили, що стратегічне управління є засобом створення умов для майбутнього регіонального розвитку та прийняття управлінських рішень відповідно до стратегічних цілей, проаналізували стратегічне планування соціально-економічного розвитку регіону та дослідили вплив стратегічного управління на формування конкурентних переваг регіону [1, с. 95].

Це пов'язано з тим, що більшість регіонів України є нестабільними та економічно збитковими, насамперед через воєнні дії, а тому слід враховувати спеціальні інструменти та рекомендації щодо стратегічного та ефективного управління регіонами, зосереджуючись на продуктивних сферах діяльності та розвиваючи їх соціально-економічний потенціал.

Мета цієї роботи полягає у дослідженні ролі стратегічного управління в регіональному розвитку та показати пріоритетні напрями покращення в сучасну епоху.

Стратегічне управління - це динамічний процес визначення ключових пріоритетів розвитку для окремих організацій, регіонів і країн на довготривалу перспективу. Вивчаючи історичний розвиток поняття «стратегічний менеджмент», безумовно, необхідно вказати на першу важливу наукову роботу,

в якій стратегічний менеджмент визначали як «процес визначення відносин між організацією та її оточенням, що полягає в реалізації обраних цілей і спрямований на досягнення бажаного стану відносин з оточенням через розподіл ресурсів, який дає змогу організації та її підрозділам ефективно працювати [2].

На наш погляд, стратегічний управління - це діяльність, спрямована на досягнення за допомогою координації та розподілу ресурсів цілей і завдань організації, визначених шляхом передбачення можливих змін довкілля та організаційного потенціалу. Згідно з поглядами науковців на стратегічне управління, саме воно вимагає систематизації процесу регіонального розвитку на основі управлінських цілей, інструментів і напрямів, ефективних для регіону та його розвитку як у короткостроковій, так і в довгостроковій перспективі.

Безумовно, в сьогоденних умовах стратегічні розробки повинні плануватися в більш короткі терміни, щоб органи місцевого самоврядування та регіональні органи виконавчої влади могли вирішити такі першочергові завдання:

- визначення пріоритетних завдань для збалансування економічних, соціальних та правових процесів у сучасних умовах;
- розроблення стратегічних планів розвитку регіонів України з урахуванням руйнівних змін, спричинених війною;
- розроблення моделей виявлення та розв'язання поточних проблем за інноваційними та прогресивними сценаріями, а не прагнути до регресивного сценарію регіонального розвитку;
- визначення найефективніших способів поживлення економічних, соціальних, політичних і правових процесів у регіонах, які найбільше постраждали, наприклад, від російської військової агресії, тощо.

У зв'язку з виявленою проблемою стратегічного управління регіональним розвитком необхідно ухвалювати та реалізовувати відповідні рішення щодо ефективного управління за допомогою формулювання та формалізації індивідуальних стратегій розвитку регіонів.

Для останніх стратегії розвитку є важливим інструментом цілеспрямованого впливу держави, регіональної та місцевої влади на діяльність адміністративних одиниць з метою підвищення якості життя населення і суспільства та забезпечення конкурентоспроможності місцевого розвитку [3, с. 302]. Отже, ситуацію, що склалася на сьогоднішній день, можна виправити через розробку та впровадження стратегічно виваженої державної політики на регіональному рівні, яка базується на принципах сучасного стратегічного менеджменту. Для цього необхідно забезпечити моніторинг економічної політики регіональних органів влади та показників регіональної економіки для об'єктивного визначення проблем, потреб та перспектив розвитку, на основі аналізу яких буде створена концепція регіональної економічної політики України.

Зазначимо, що регіональні стратегії тепер мають ґрунтуватися на новій типології територій: якщо раніше вони ділилися за географічними і топографічними критеріями, то тепер ключовими факторами стають безпека і віддаленість від військової могутності агресора. Саме це є головним чинником для інвесторів, а топографія, логістика, наявність інфраструктури та робочої сили стають менш важливими для інвесторів, але їх все одно слід враховувати. Зрозуміло, що розробка ефективних стратегій регіонального розвитку та територіального управління вимагає всебічного аналізу соціально-економічного розвитку регіону. Сьогодні регіон переживає процес дестабілізації майже у всіх сферах, таких як людський і трудовий потенціал, бізнес-сектор, імпортно-експортні зони, перебої в енергетичному та продовольчому секторах, зростаючий бюджетний дефіцит [4].

Військова окупація суттєво вплинула на ВВП України: МВФ прогнозує, що зростання впаде до 3-4% у 2024 році. МВФ також зазначає, що ризик погіршення прогнозів є надзвичайно високим, оскільки війна триває. Ділова активність зупинилася в більшості регіонів України, близько 65% підприємств не працюють через повне руйнування інфраструктури та відсутність фінансової спроможності продовжувати діяльність. Багато промислових об'єктів, що

підтримують імпортно-експортну діяльність і виробляють продукцію для внутрішнього ринку, були пошкоджені і втратили значну частину своїх активів. Більшість тих, хто виїхав з України на початку війни, повернулися до регіонів на повністю або частково звільнених територіях, але переміщення все ще триває.

Разом із завершенням активної фази бойових дій українська економіка повернеться до стійкого зростання. Так, НБУ очікує, що у 2024-2025 роках реальний ВВП України зростатиме на 4–6% щороку. Цьому сприятиме поступове збільшення внутрішнього попиту, у тому числі завдяки поверненню українців з-за кордону, перезапуск підприємств на деокупованих територіях, повноцінне відновлення роботи чорноморських портів, а також збільшення врожаїв. Прискорена євроінтеграція та проекти з відбудови України, які поки що НБУ не враховує у своїх прогнозах, можуть суттєво пришвидшити післявоєнне відновлення України. [4].

Після завершення активного періоду конфлікту українська економіка повернеться до стійкого зростання: НБУ очікує, що у 2024-2025 роках реальний ВВП України зростатиме на 4-6% на рік. [5]. Це зростання буде зумовлене помірним збільшенням внутрішнього попиту завдяки поверненню українців з-за кордону, відновленню роботи підприємств на окупованих територіях, повному відкриттю чорноморських портів та збільшенню врожаю. На наш погляд, значно пришвидшити післявоєнне відновлення країни може прискорення євроінтеграції та реконструкційних проектів в Україні, які поки що не враховані в прогнозах НБУ.

Таким чином, стратегічне управління територіальним розвитком в Україні потребує невідкладних дій, насамперед це:

– розробка нових підходів до оподаткування та економічного регулювання в політичному процесі, зокрема частково переорієнтувати управління місцевими податками на регіональну адміністрацію та спрямувати інвестиційні кошти на розвиток і відновлення економіки регіонів, міст і населених пунктів у зонах бойових дій [6];

– більш гнучкий підхід дозволить здійснювати короткострокове стратегічне планування та визначати ефективні тактичні заходи;

– перегляд питань формування об'єднаних територіальних громад, особливо в регіонах, що найбільше постраждали від повномасштабного вторгнення та проведення відповідних реформ;

– державна підтримка бізнесу (переміщення підприємств), включаючи прийняття пакету законів та нормативно-правових актів для більш ефективного регулювання процесу переміщення та сприяння мобільності робочої сили, що сприятиме створенню нових робочих місць для переміщених працівників;

– побудова та модернізація інфраструктури громад і зміцнення співпраці з організаціями європейських країн, щоб підготуватися до реалізації проєктів післявоєнного соціально-економічного розвитку;

– розроблення і створення ефективної транспортної та логістичної інфраструктури для більш рівномірного розподілу продукції, товарів і послуг, регулювання імпорто-експортних операцій.

Це лише частина дій, які необхідно зробити для стабілізації та стратегічного розвитку регіону і поліпшення економічних і соціальних процесів. Тому, враховуючи ситуацію, що склалася, необхідно звернутися до питання стратегічного управління регіональним розвитком. Запропонований процес координації та стабілізації розвитку економіки регіонів та України в цілому дозволить прискорити соціально-економічний розвиток, визначити основні пріоритети вирішення ключових проблем за інноваційно-прогресивним сценарієм, впровадити систему невідкладних та відновлювальних дій для стратегічного управління регіональним розвитком України.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ.

1. Рогатіна Л. П. Стратегічне управління економічним розвитком, його особливості та роль у формуванні конкурентних переваг регіону. Економіка та держава. 2018. № 2. С. 92–96.

2. Schendel D. E. Business Policy or Strategic Management: A Broader

View for an Emerging Discipline / D. E. Schendel, K. J. Hatter. Academy of Management Proceeding. August. 1972. P. 4.

3. Пуцентейло П. Р., Завитій О. П. Особливості формування стратегії управління економічним розвитком регіону. *Подільський вісник: сільське господарство, техніка, економіка*. 2017. Вип. 27. С. 298–308.

4. Як війна змінить регіональну політику в Україні: децентралізація, громади, податки, економіка. URL: <https://agropolit.com/blog/503-yak-viyna-zminit-regionalnu-politiku-v-ukrayini-detsentralizatsiya-gromadi-podatki-ekonomika> (дата звернення: 07.02.2024).

5. Просто про економіку (на основі матеріалів Інфляційного звіту за січень 2023 року). URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/prosto-pro-ekonomiku-na-osnovi-materialiv-inflyatsiynogo-zvitu-za-sichen-2023-rok> (дата звернення 08.02.2024).

6. Сторонянська І.З. Економіка регіонів України в умовах війни: ризики та напрямки забезпечення стійкості : науково-аналітичне видання. Львів : ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України». 2022. 70 с.